

bljivosti svojih dobičkov, zdaj več zdaj menj, ali po kakošnih posebnih naključjih, plačujejo. Vender je pa državnemu gospodarstvu mogoče, število premenljivih davkov po večletnih skušnjah tudi za eno leto prevdariti, in zvediti koliko de bodo po priliki na leto vergli.

A. Davki od živežnine ali drugih za porabo služivnih reči so:

1. Živežni davk, ki se na deželi in v manjših mestih od pijače, namreč od mošta, vina, od vola, od žganja vsake baže, in od mesá plačuje, pa le tačas, kader jih kerčmarji, mesarji i. t. d. prodajajo in z njimi pridobljivnost vedejo; živežnina, katero posestniki, kmetje ali gospodje doma pridelajo in porabijo, brez de bi jih prodajali na drobno, ni nikakor davku podveržena, kér se od nje že gruntni davk plačuje, zastran žganih pijáč, če jih posestnik is lastnih sirovih pridelkov več kakor za domačo potrebo (čez eno vedro) naredí. V poglavitnih mestih, kakor na Dunaji, v Gradcu, v Ljubljani, se pa, razun imenovane živežnine, še tudi od drugih reči živežni davk plačuje, namreč od domače kuretne, divje perutnine, divjačine, od rib, žita, moke, sočivja, od sadja, masla, špeha, od derv i. t. d. Tako je za té mesta osnovano iz več vzrokov, med katerimi je tudi ta le, de v tacih poglavitnih mestih dokaj dokaj ljudi prebiva, postavim, vikši ali nižji uradniki, tergovci, bogatinci, ki le od obrest živé, in drugi, kateri stanovitnih davkov ali clo nič ne plačujejo, ali če zemljo imajo ali obertnijo vedejo, bi vender po svojih velikih dobičkih, po svojim bogastvu premalo k državnim dohodkam dokladali, ako bi ne bili še posebej od živežniga davka zadeti. Poberati živežni davk od sleherniga, ki s tem davkam obložene reči vživa ali rabi, ni kratkonakar mogoče, zatorej je takó osnovano, de ga prodajavec tistih reči plačujejo, ter založeni davk k ceni prodanih reči prištejejo. Po tem takim ne zadeva tak davk prodajavca, ampak vživavca.

Za léto 1848 je živežni davk prevdarjen na debelo na 23 milijonov in 512,000 gold. — čistih pa na 22 milijonov in 317,000 gold.

2. Colski davk (col, muta, harmica) zadene vse blagó tergovanja in kupčevanja s ptujimi deželami, namreč sirove pridelke ali pa umetalske in obertniške izdelke, ktere namenjene za vžitek ali drugo porabo v našo colsko okolico po suhim ali po vodi iz ptujih deželá pridejo, ali ktere kupci is ptujih dežel skozi našo državo zopet na ptujo pošiljajo; zadene tudi naše domače pridelke, na ptujo prodane. Colski davk je v tarifah, po okoljstevah večkrat prenarajenih, postavljen. Ptuje blagó v naše dežele pripeljano, in za porabo pri nas namenjeno, je nar bolj obloženo, pa vender v takošni priméri, de davk sirove pridelke, katerih v naših deželah nimamo, pa jih za naše obertništvo potrebujemo (postavim sirovo pavolo), le pičlo zadene — obertniške ali umetalniške izdelke, katerih naši rokodelci ne morejo zadosti lepih in srednje cene narejati, nekoliko več zadene — izdelke pa, ki jih tudi pri nas doma lepe in ne predrage narejajo, nar več zadene. S tako primerjeno nalogo vikši vladarstvo dvojno korist državi nakloni: prvič, de si poglavitni del dohodkov iz ptujiga blagá pridobí; drugič, de se domačimu obertništvu pripomore. Bila naj bi, postavim, sirova pavola z davkam preveč obložena, ne bi se toliko fabrik v naši državi ustanovilo, pri katerih množica delavcov svoj kruh dobiva. Ako bi pa tudi ptuji pavolnati tkavski izdelki le z majhnim colskim davkam obloženi bili, bi jih kmalo ptujci silo veliko k nam pripeljali; naši fabrikanti bi se ne mogli s ceno svojih izdelkov unim bližati; mogli bi svoje fabrike opustiti, in vsi njih delavci, opravilniki in oskerbniki, katerih je na stotavzente, bi ob svoj kosčik kruha prišli. Taka bi se tudi godila našim obertnikom, umetalnikom, rokodelcem, ako bi se vpeljevanju ptujih umetalnih in obert-

niških izdelkov z velikim colskim davkam ne ovéralo. Skozno blagó (to je blagó, ki se skozi naše dežele vozi) je le po majhni primeri obloženo, sicer bi ptujci ali njih oskerbniki póta po drugih deželah iskali, in zgubili bi naši pošiljavci in vozniki svoje zaslužke. Nar menj in clo pičlo obloženo je ishodno blagó, obstoječe iz domačih pridelkov ali izdelkov. Vzrok de so tudi te reči nekimu colskimu davku podveržene, je marveč ta, de is colnarskih dokazkov vikši vladarstvo pregled zadobí, kakó de se obdelovanje zemlje in obertnija v državi obnaša, in ako bi jima bilo kaj s posebnimi naredbami ali postavami pripomagati. Colskiga davka bi imelo v državno denarnico za 1848 dohajati 23 milijonov in 90,000 gold. na debelo, čistiga pa 23 milijonov in 13,000 gold.

(Dalje sledi.)

Kmetje varite se šuntarjev!

5. dan tega mesca je bila v Mirni na Dolenskim volitev poslanca za veliki zbor v Frankfort Majnski, pri katerim se je mnogo kmetov in tudi gospodov zbralo. Začetek volitve je bil ob devetih dopoldne, konec pa ob štirih popoldne. Volitni komisar so bili gosp. Korl Raab, Mokronoškiga kantona komisár, njih pomočnik pa gosp. Janez Kersnik, komisár Mirniškiga kantona, ki so se prepričali, de se je vse natanjko in po pravici godilo, in ki so s svojimi razumljivimi poduki v volitni hiši zbranim kmetam namen Frankfortškiga zbora tako lepo razložili, de je bila perva volitev v lepim redu končana. Pri prvi volitvi je bil Juri Gajer, iz Kerskiga, poslanec, gosp. Korl Raab, tajnik deželniga poglavarstva v Ljubljani, pa namestnik izvoljen; kér pa nobeden ni polovice vsih glasov (štim) za se imel, se je mogla po postavi volitev še enkrat ponoviti; Juri Gajer se je pa drugi volitvi zoperstavil rekoč: „perva volitev veljá, druge ne čakam.“ Kmaló po tem je nekaj Kerskih kmetov podšuntal, de so ž njim vred volitno hišo zapustivši v kerčmo šli. De je Juri Gajer v gostivnici svoje tovarše dobro napajal, še bolj pa šuntal in podpihoval, ne le sam svoje, temuč tudi po dveh tovarših druge kmete, rekoč: „gospodje vas hočejo goljufati“ — je gotova resnica. Po dokončani drugi volitvi je pa z zapeljanimi kerskimi kmeti zopet v volitno hišo prišel, in je pisma voljivcov (Wahl-Decrete) nazaj terjal, rekoč: „de imajo vse pisma prešteti“, kér je namreč natoľceval, de je menj pisem, kakor pa pisanih listov (Wahl-Zetteln). Ko se je pa pri preštevanji pisem pokazalo, de je še več pisem, kakor pa pisanih listov, je ostermel, kmetje pa, ktere je poprej šuntal, so vsi serdití enoglasno zavpili: „oni so goljuf, ki ga bomo po poti raztergali.“ Ljubeznjivi Juri je bil tedej v veliki zadregi, in ni vedil, kako bi si iz limanc pomagal; pa berž mu druga zvijača na misel pride. „Komisarji so voliteljem povedali, kteriga naj poslanca izvolijo“ — je djal. De je moglo tako lažnjivo in šuntarsko govorjenje komisarje močno razžaliti, bo vsak pošten človek spoznal, in vsak tudi lahko previdi, de komisarji, ako bi bile besede Jurja Gajerja resnične, bi ne bili izvoljeniga gospoda poslanca izvolili, ki je sicer pameten, pošten mož in vse časti vreden rodoljub, ki si pa mende sam v Frankfort iti ne želi, kér poslancu ni le zgorej imenovanih lepih lastnost potreba, ampak take učenosti, de bo, ako bi treba bilo, koj iz glave celimu zboru zastran vsake reči odgovor dati in s terdnimi dokazami izpeljati zamogel; kar bo posebno potrebno takrat, ako bi utegnili Nemci take naprave ustanoviti, s kterimi bi nas Slovence zopet po svojim nemškim kopitu obračali in nam národnost in jezik zoper večno pravico odvzeti hotli.

De bi se pač kmetje tacih in enacih zapeljivcov, kakoršni je Juri Gajer prihodnje kakor strupe-niga gada varovali! in de bi se nemirni človek, kteri

je, kakor slišimo, tudi na Kerškim pri volitvi volitelev velike zmešnave napravil, nikdar več v Mirni ne prikazal! kjer razun malokterih šuntarjev, le pošteni možje prebivajo.

Iz Mirne.

Janez.

Moje misli. *)

Mi nimamo v Majnskim Frankfortu ničesar opraviti. Cesar so nam konstitucijo dovoljili. Jezik, narodnost in vse naše pravice so nam po nji tako slovesno zagotovljene, de bi se enaciga po stoletnim trudu komaj nadjali bili. Po cesarski milosti, po oblasti našiga veliko serčniga Vladařja in Očeta je tedaj naše blagostanje uterjeno. Te sreče nam nemški zbor v Frankfortu ne more pomnožiti, in nam je ne sme krajšati. Tedaj nimamo v Majnskim Frankfortu ničesar opraviti.

Polaki, slavjani kakor mi, ilirski in slovaški naši bratje na Vogerskim niso nikdar k nemški zavezi šteti bili. Čehi, Moravci in Šlezani se ji odrečejo in so Cesarja za izločenje prosili. Slavni česki pisatelj Palacki je po dogodivšini razkazal, de so sicer česki, moravski in šlezki vladavci, nikdar pa ljudstva njih dežel z nemško državo zavezo imeli, in de iz take zaveze slavjanskemu življenju nikaka korist, timveč nevarnost in zatiranje izvirate. Kar za njih velja, velja tudi za nas, tedaj nimamo v Majnskim Frankfortu ničesar opraviti.

Nemški poslanci v Frankfortu vpijejo kakor pičeni po zedinjenji ene velike nemške države, po nemških barvah, po nemškim brodovji, nemški armadi, nemški narodnosti, in po nekim nemškim vladarji, ki si ga izvoliti mislijo. Komu ta čast namenjena je, še niso povedali. Mi pa smo udje avstrijske države, imamo z njo brodovje, armade, zagotovljeno narodnost in prirojeniga Cesarja, ki ga z nobenim drugim, če bi še tako Nemcem po volji bil, ne premenimo. Nam ničesar ne manjka, tedaj nimamo v Majnskim Frankfortu ničesar opraviti.

Nemški poslanci v Frankfortu so sicer obljubili, de se slavjanske narodnosti v naših zemljah ne bodo dotikali. Čehe so clo vnovič s tem pristavkam k sebi vabili, de vsim Slavjanam avstrijske države slobodo jezika zagotovijo. Kako prederzno govorjenje! Ali nam ni vse to po Cesarju, po ustavi zagotovljeno? Nam je o tem še poroka, in clo poroka v Frankfortu treba? Razun Božjiga blagoslova je nam slovenam Cesarjeva beseda poročstva dovolj; tedaj nimamo v Majnskim Frankfortu ničesar opraviti.

Naši in naših slavjanskih bratov sinovi ravno zdaj na laških boriših za miliga Cesarja kri prelivajo in se hrabro bijejo za njegove pravice. Ni dvombe, de bodo slavjani laško vojsko v Cesarjevo slavo in lastno čast speljali. To je dostojno in pošteno, to je slavjanska šega, za Cesarja blago in kri in vse kar imamo! Ko bi pa nekidan novo-osnovana vlada v Frankfortu nas na severne in zapadne meje proti Dancu in Francozu v korist nemške slave in nemške narodnosti v smert pošiljala, znabiti tudi našim bratom, ki ne bodo v nemški zavezi, proti volji našiga Cesarja boj napovedala, ali jo ubogali bomo? Gotovo ne! tedaj nimamo v Majnskim Frankfortu ničesar opraviti.

*) Pričujoči sostavek smo prejeli za Novice že po dokončanih volitvah (8. dan tega mesca). Akoravno je bilo v Novicah in njenih dokladah že več sostavkov, zoper nemško zavezo govorečih, ni vunder po naših mislih nobeden tako krepko in kratko pisan, kakor je pričujoči od našiga pesniškiga pervaka, gosp. Koseskiga pisan, ki v tem sostavku pervikrat svoje pravo ime razodene. Slovenci izvedo iz tega sostavka, čeravno zastran volitev prepózno pride, vunder mnenje eniga svojih nar slavnihših rojakov.

Vredništvo.

Colne ograje so nas do sedaj od naših slavjanskih bratov na Vogerskim ločile. Nova naša ustava bo te ograje brez dvombe v kratkim poderla in pobratene dežele serčno sklenila. Če pa v nemško zavezo stopimo, bomo postavam nemško-colne sklembe sledili. Hujši colne ograje se bodo dvignule in naše lepo samovladarstvo v dva, tri in še več delov razcepile. Nemci nam bodo v colnih rečeh rojaki, in naši ilirski, česki, polski, moravski bratje nam bodo tuji — z eno besedo, narobe svet! Mi pa nočemo sveta narobe. Kar je sklenil Bog, nej sklenjeno bode; tedaj nimamo v Majnskim Frankfortu ničesar opraviti.

Prašajte svetovavce k nemški zavezi, čemu vam tako marljivo v Frankfort kažejo. Mnogo bodo govorili od prihodnjiga veličanstva, bleska, in cveta nemškiga imena, od slavjanske iz tega izvirajoče koristi ničesar, kar bi jim ovreči ne mogli. Nej si tedaj nemci sami svojo blešečo prihodnost omislijo. Mi nimamo v Frankfortu ničesar, doma pa veliko opraviti, de ta prihodnji nemški blesk avstrijske svtlobe ne otamni, in slovenske narodnosti popolnoma ne zatara.

Jovan Vesel — Koseski.

Povabilo Slovnam.

Kdo izmed nas bratje! se ne ozre žalostniga serca na pretečenost našo? in kdo ne vé, de vse to, kar smo preterpeli, se je zgodilo, kér se sami sebe nismo zavedili in kér smo bili ločeni brať od brata? Ali po dolgih vékih, v kterih smo eden na družiga pozabili, v kterih je tolika nesreča otežila glave naše, smo došli do tega spoznanja, de smo eno telo, de smo bratje! Prišli so važni časi, ki so osvobodili narode in jih težkiga bremena rešili, pod kterim so zdihovali. Ti časi so rešili tudi nas Slovane, de zamoremo to glasno izreči, kar smo že davnej občutili, de zamoremo prevdariti in skleniti, kar je k našimu pridu. Narodi Evropejski se pomenjajo in zedinjujejo med sabo; Nemci so poklicali v svoje zedinjenje zbor v Frankfort, ki terja, de bi mu država avstrijska toliko svojiga samovladarstva prepustila, kolikor je treba za nemško zedinjenje, in de bi naše Cesarstvo z vsimi neogerskimi zemljami k novi nemški državi se priklopilo. Ta pristop bi ne le edinstva Avstrije, temuč tudi dozdanjo zavezo in samostalnost slovanskih narodov podkopal, kterih narodnost bi potem v nevarnost padla. Naša dolžnost je, de mi to, kar nam je nar svetejši, možko branimo. Došel je čas, de tudi mi Slovani se med sabo pomenimo in se zedinimo v mislih svojih. Kér tedej z radostjo od mnogo-verstnih slovanskih krajev nam oznanjene vošila spolne- mo, razglasimo ta poklic vse Slovnam avstrijskiga cesarstva, in povabimo vsim rodoljube, kteri imajo zupanje svojiga naroda in kterim je naša občna korist pri sercu, de bi se sošli 31. tega mesca v staroslavnim slovanskim mestu Pragi, kjer se bomo vzajemno zastran vsiga tega pomenili, kar korist našiga naroda zadeva in kar nam je v teh važnih časih storiti potreba. Ako bi tudi drugi Slovani, zvonaj Avstrijskiga Cesarstva živčci, k tem našim zboru prišli, nam bojo mili in dragi gosti.

V česki Pragi 1. veličiga travna 1848.

J. M. grof Thun. W. grof Deym. J. vitez Neuberk. P. J. Šafarik. K. Malisz. Fr. Palacky. W. Hanka. L. Štúr. J. P. Jordan. J. E. Wocel. K. W. Zap. Dr. F. L. Rieger. W. Grzybowski. Št. Aranitski. W. Štulec. M. Panić. K. M. baron Villani. K. J. Erben. Dr. Fr. Miklošić. Dr. A. J. Bek. Fr. M. Klácel. Dr. J. Dworáček. J. Lubomirski. J. Dobrzanski. V. grof Waldštejn. M. Papić.

Vsi dopisi v teh rečeh se pošiljajo na odbor te skupštine pod nadpisam (An das Comite für die Slavenversammlung in der Bürger-Ressource in Prag Nr. 141-2).

Serčno povabljeni so k temu zboru tudi Slovenci vsih krajev in upati je, kér se je med nami narodnost